

הזנת הפרות

עופר קרול - ofer1939@netvision.net.il

ממשק ההזנה נראה כאילו הוא דורך במקום. מעט משקים הצטרפו ללקוחות מרכזי המזון, אבל בו זמנית, מתקיים תהליך של חזרה הביתה - רכישה ישירה של חומרי מזון למרכז המזון של הרפת הפרטית תוך צמצום נפח "החליפות". התהליך קיים בשתי צורות ההתיישבות שלנו, בקיבוצים אבל גם במספר מושבים. המעבר לחליבה רובוטית יצר דפוסי חשיבה חדשים מחד, אבל בו זמנית, הגביר את התלות של אותם משקים במכונני התערובת וחייב פיתוח שיטות הזנה של שילוב בין תוספות פרטניות לבליל שונה מהמקובל. נראה שאין לנו עדיין "תורת לחימה" מוסדרת לנושא הרובוטים והממשקים הקיימים רבים ושונים. קבלני הקציר רכשו ורוכשים כלים חדשים שיגבירו את קצב הקציר, אלא שמרכזי המזון, ובעיקר הקטנים שבהם, לא ערוכים לקצב מהיר מדי שעלול לפגוע בהידוק. שטחי המזרע למספוא פוחתים בעקבות העלייה במעבר למטעים כמו אבוקדו, זיתים, רימונים ועוד. קיים חשש שגם בעתיד לא נצליח לייצר מספוא משובח כי התחרות תגבר ונראה שיעלה חלקם של התחליפים השונים. ■

חורף 2010/11 לא היה מהמוצלחים. שחת החיטה, כמעט כולה, נקצרה מאוחר עם שלל גרעינים מצומקים, הפוך ממה שיכול להיקרא מזון גס משובח. גשמים מאוחרים בראשית השנה פגעו במספוא הקצור ובמיוחד בקטניות שעדיין לא נכשו. כתוצאה, חלק גדול מהקטניות השחיר וגם משם לא באה לנו הישועה. הגרעינים ומקורות החלבון השונים הוזלו במעט לקראת סוף השנה, אבל כל אלו לא השפיעו על יחס מחיר המזון והתמורה מהחלב, מאחר ויחס זה מהווה חלק אורגני ממחיר המטרה.

בהזנה, הייתה לנו שנה רגילה, רק שהקיץ לא היה חם כמו זה של השנה שעברה ובעקבותיו החורף השחון, לפחות לקראת סוף 2011, היה אידיאלי לאיכות החיים של הפרות. חם ויבש ביום וקר בלילה, כך שלמרות איכות החציר, ראינו עלייה במוצקי החלב יותר מאשר בנוזלים. העלייה בהרכב החלב נגרמה כנראה גם בגלל השינוי במבנה מרבית העדרים שגדלו בכ-10% וזה ברובו בפרות "שוליות" נמוכות חלב ועתירות מוצקים.

פרת המעבר

שיחה עם ד"ר Ric Grammer עופר קרול

להיחלב ללא יובש כלל.

ומה עם קולוסטרום אצל פרה ללא יובש?

תשתמש בקולוסטרום של פרות אחרות אלו שייבשו עצמן ספונטנית, הייתה התשובה. למה לייבש פרה שהיא קצת רזה ומניבה הרבה חלב, המשך חליבה במנה המיועדת לפרות תעזור יותר ממנת היבשות.

מה לדעתך דרך שמרנית טובה לקביעת מועד הייבוש?

30 יום לפני מועד המלטה תוך מתן מנה שתתמוך רק בצורכי הקיום והוולד וכל זה ללא הכנה שיותר מזיקה מאשר תורמת. מקובל על האורח הממשק שלנו שנוקט 8-10 ימי יובש נוספים למבכירות, אבל לדעתו הקטנת משך היובש תוך התאמת המנה זו הדרך הנכונה. יובש קצר מקטין אירועים של מאזן אנרגיה שלילי, מפחית תחלואת המלטה ותורם לשיפור הפוריות. זהו רק מעט מהשיחה עם הרבה חומר למחשבה. להמחשה, המשק שארץ את הפגישה, גן שמואל נוקט כבר זמן רב בממשק של יובש קצר. אמנם רק בממוצע של 50 יום, אבל כבר עכשיו זהו אחד המשקים עם רמת פוריות מהגבוהות שאנחנו מכירים בארץ וגם בהשוואה לנתונים מהעולם. ■

דר Ric Grammer ביקר לאחרונה בארץ בביקור קצר שנמשך יומיים בלבד. Ric Grammer היה, עד לפני כשנה וחצי, פרופסור באוניברסיטה של ויסקונסין ועסק במחקר רב שנים בנושא פרת המעבר. המחקר רב השנים טיפל בנושא מהיבטים שונים שכללו תזונה וממשק. היה לי המזל לשבת איתו כ-3 שעות בפגישה ישירה, מעבר להרצאה שנתן לרופאי החקלאית. מספר רפתנים זכו לשמוע את ההרצאה בשניים מהאזורים. מצאתי לנכון להביא כאן מעט מהשיחה שהתקיימה ברפת קיבוץ גן שמואל.

הצגתי בפני האורח את הטבלה לקביעת מועדי ייבוש הפרות, כפי שהיא מופיעה בנעה. לשאלתי מהם הקריטריונים העדיפים בעיניו לקביעת מועד הייבוש ענה בהחלטיות - תנובת החלב והגיל.

ומה עם מצב גופני?

לדעתו זהו מדד בעל חשיבות נמוכה. האורח הציג נתונים מעבודה רבת פרות אשר כולן הניבו כ-30 ק"ג חלב ליום במועד הייבוש המקובל. 1/3 מהפרות יובשו לכ-50 ימי יובש, 1/3 לכ-30 ימי יובש ו-1/3 לא יובשו כלל. התוצאה שנראית אולי מפתיעה הייתה מאזן אנרגיה שלילי חריף, ככל ומשך היובש היה ארוך יותר, עד ללא מאזן אנרגיה שלילי כלל בפרות שהמשיכו